

Nr. 605/11/2022

Inspector Școlar de Limba și literatura română,

Gara Chieră

Director Centru de Excelență „Mehedinți”

Piața Mergii

**PROGRAMA DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ
CEX MH GIMNAZIU****PROPUNĂTOR: PROF.CIUREL MIRELA Mehedinți
ANUL SCOLAR : 2022 – 2023**

MIRELA CIUREL

Notă de prezentare:

Programa pentru pregătirea elevilor la Limba și literatura română în Centrul Județean de Excelență preia din programa școlară pentru disciplină prevederea articolului 2 (3) din Legea nr. 1/5 ianuarie 2011, Legea educației naționale, cu modificările și completările ulterioare: Idealul educațional al școlii românești constă în dezvoltarea liberă, integrală și armonioasă a individualității umane. În formarea personalității autonome și în asumarea unui sistem de valori care sunt necesare pentru împlinirea și dezvoltarea personală.

Disciplina Limba și literatura română vizează construirea profilului absolventului de gimnaziu, având ca obiectiv atingerea unui nivel intermediar de deținere a competențelor-cheie; acesta se poziționează logic în continuarea profilului de formare al absolventului de clasa a IV-a și deschide perspectiva către profilul de formare al absolventului de clasa a X-a.

Competențele-cheie formate la disciplina Limba și literatura română în gimnaziu, în principal, sunt:

- comunicarea în limba maternă;
- sensibilizare și exprimare culturală.

Formarea competenței de comunicare în limba maternă (română) în gimnaziu este un proces axat pe desfășurarea de activități didactice adecvate particularităților de vârstă, conform profilului absolventului de gimnaziu, după cum urmează:

- căutarea, colectarea, procesarea de informații și receptarea de opinii, idei, sentimente într-o varietate de mesaje ascultate/texte citite;
- exprimarea unor informații, opinii, idei, sentimente, în mesaje orale sau scrise, prin adaptarea la situația de comunicare;
- participarea la interacțiuni verbale în diverse contexte școlare și extrășcolare, în cadrul unui dialog proactiv.

Formarea competenței-cheie sensibilizare și exprimare culturală respectă particularitățile de vârstă ale elevului de gimnaziu, sprijinindu-l în procesul complex de a înțelege rolul identității culturale și lingvistice pentru dezvoltarea personală armonioasă, adecvată contextului social.

Activitățile specifice destinate să formeze această competență se regăsesc explicit formulate în profilul absolventului de gimnaziu. Acestea sunt:

- aprecierea unor elemente definitorii ale contextului cultural local și ale patrimoniului național și universal;
- realizarea de lucrări creative folosind diverse medii, inclusiv digitale, în contexte școlare și extrășcolare;
- participarea la proiecte și evenimente culturale organizate în contexte formale sau nonformale.

Limba și literatura română este o disciplină complexă, care cuprinde, în manieră integrată, trei componente:

- componenta lingvistică, aparținând științelor limbii, care asigură uzul corect, conștient și eficient al limbii;
- componenta interrelațională, aparținând științelor comunicării, care favorizează inserția socială a individului;
- componenta estetică și culturală, aparținând literaturii, care asigură dezvoltarea complexă a personalității umane

GIMNAZIUL (clasa a V-a și a VI-a)

Competența generală	Competențe specifice	Conținuturi: Comunicare și Elemente de construcție a comunicării Lectură Redactare Elemente de interculturalitate	Exemple de activități de învățare
<p>1. Participarea la interacțiuni verbale în diverse situații de comunicare, prin receptarea și producerea textului oral</p>	<p>1.1. Identificarea temei, a unor informații esențiale și de detaliu, a intențiilor de comunicare explicite și/sau a comportamentelor care exprimă emoții din texte narative, monologate sau dialogate, rezumarea și sintetizarea acestora</p> <p>1.2. Prezentarea unor informații și a unor idei, exprimând opinii, emoții și sentimente și oferind detalii prin participarea la discuții pe teme de interes sau pornind de la textele ascultate/citite</p> <p>1.3. Identificarea unor elemente paraverbale și nonverbale, în funcție de situația de comunicare</p> <p>1.4. Realizarea unei interacțiuni verbale cu doi sau mai mulți interlocutori, folosind strategii de ascultare activă și manifestând un comportament comunicativ politicos față de interlocutorii</p>	<p>Strategii de concepere și de comprehensiune a textului oral: cuvinte-cheie, idei principale, temă, informații generale și de detaliu</p> <p>Unitățile comunicării: actele de limbaj (a afirma, a întreba, a solicita, a recomanda, a promite, a felicita, a declara etc.)</p>	<p>- exerciții de inițiere, de menținere și de finalizare a unui dialog, cu utilizarea formulelor de prezentare;</p> <p>- continuarea unui dialog pe o temă dată;</p> <p>- exerciții de exprimare a unui punct de vedere referitor la o idee extrasă dintr-un text oral/scriș;</p> <p>- exerciții de întrerupere/reluare a textului oral pentru a realiza ipoteze asupra mesajului și pentru a le confirma/infirma</p>
<p>2. Receptarea textului scris de diverse tipuri</p>	<p>2.1. Identificarea, corelarea informațiilor importante din texte literare și nonliterare, continue, discontinue și multimodale</p> <p>2.2. Identificarea temei și a ideilor principale și secundare din texte diverse</p> <p>2.3. Prezentarea unor răspunsuri personale, creative și critice pe marginea unor texte diverse</p>	<p>Tipare textuale de structurare a ideilor: narativ, descriptiv, explicativ</p> <p>Strategii de comprehensiune: inferențe simple (relații cauză-efect, problemă-soluție etc.), predicții, împărțirea impresiilor de lectură</p> <p>Strategii de interpretare: discutarea mesajului/mesajelor textului, interpretarea limbajului figurat</p>	<p>- identificarea unei idei în mai multe texte;</p> <p>-extragerea dintr-un text a elementelor specifice, pentru a susține o opinie referitoare la informația asimilată;</p> <p>-abordarea unor teme din perspectivă interdisciplinară</p>

		(personificarea, comparația, epitetul, enumeratia) Interese și atitudini față de lectură	(literatură – arte plastice – muzică – istorie – geografie – religie – matematică etc.); -observarea valorii expresive a părților de vorbire din textele abordate
3. Redactarea textului scris de diverse tipuri	3.1. Redactarea unui rezumat, a unui text, pe un subiect la alegere, având în vedere etapele procesului de scriere și structurile specifice, pentru a comunica idei și informații sau pentru a relata experiențe trăite sau imaginare 3.2. Analizarea dificultăților de redactare, oferind soluții, pe baza criteriilor propuse de profesor și discutate cu colegii	Etapile scrierii: generarea ideilor, planificare, scriere Rezumatul Transformarea vorbirii directe în vorbire indirectă Stil: corectitudine gramaticală, respectarea normelor ortografice și de punctuație	-exerciții de exprimare în scris a ideilor, pornind de la texte citite/auzite; - prezentarea unei scene narative dintr-o creație literară; -descrierea unui personaj/personă/animal/peisaj, folosind categorii gramaticale și semantice diferite; -redactarea unei pagini de jurnal pornind de la experiențe personale; -exerciții de redactare a unei compuneri pe o temă dată.
4. Utilizarea corectă, adecvată și eficientă a limbii în procesul comunicării orale și scrise	4.1. Utilizarea structurilor sintactice și morfologice de bază ale limbii române standard pentru înțelegerea și exprimarea corectă și precisă a intențiilor comunicative 4.2. Utilizarea deprinderilor dobândite pentru monitorizarea corectitudinii comunicării, prin raportarea la normă 4.3. Redactarea unor texte, valorificând gândirea logică și competența lingvistică, în procesul de învățare pe tot parcursul vieții	Fonetică și vocabular Morfologia Sintaxa Erunțul	-exerciții de utilizare corectă a normelor gramaticale, fonetice și lexicale -exerciții de scriere, de transcriere și de rescriere corectă a unor texte
5. Exprimarea	5.1. Analiza unor elemente comune identificate în cultura proprie și în cultura altor popoare	Carte românească de învățătură: de la prima carte tipărită la cartea digitală	-prezentări ale specificului local în spațiul tradițiilor românești

identității lingvistice și culturale proprii în context national și international	5.2. Identificarea unor valori culturale promovate în textele autorilor români din diferite perioade istorice	Modele comportamentale în legende greco-romane Valori etice în legendele popoarelor Limba română în Europa; comunitatea lingvistică a vorbitorilor de limbă română de pretutindeni	- elaborearea unei colecții de fișelor literare destinate românilor de pretutindeni - selectarea și prelucrarea informațiilor din materiale diverse (orale, scrise, multimodale), prezentând valorile promovate în tradițiile și obiceiurile diferitelor culturi
--	--	---	---

GIMNAZIU (clasa a VII-a și a VIII-a)

Competența generală	Competențe specifice	Conținuturi: Comunicare și Elemente de construcție a comunicării Lectură Redactare Elemente de interculturalitate	Exemple de activități de învățare:
1. Participarea la interacțiuni verbale în diverse situații de comunicare, prin receptarea și producerea textului oral	1.1. Identificarea temei, a unor informații esențiale și de detaliu, a intențiilor de comunicare explicite și/sau a comportamentelor care exprimă emoții din texte narative, monologate sau dialogate, rezumarea și sintetizarea acestora 1.2. Prezentarea unor informații, idei și puncte de vedere, oferind detalii semnificative și exemple relevante, în fața unui public cunoscut, adoptând comportamente paraverbale și nonverbale adecvate 1.3. Identificarea unor elemente paraverbale și nonverbale, în funcție de situația de comunicare	-Strategii de concepere și de comprehensiunea textului oral: clasificare, reformulare, repetare, conectori pragmatici; distincția dintre fapt și opinie -Strategii de ascultare activă: focalizarea interesului asupra punctului de vedere al celuilalt și evitarea focalizării pe propriul punct	- reformularea unor puncte de vedere, în funcție de schimbarea contextului comunicational/in funcție de caracterul formal/informal al discuțiilor; - continuare/completare a unei idei exprimate de interlocutor; - formularea unor întrebări suplimentare pentru înțelegerea intenției interlocutorului;

	1.4. Realizarea unei interacțiuni verbale cu doi sau mai mulți interlocutori, folosind strategii de ascultare activă și manifestând un comportament comunicativ politicos (față de interlocutorii)	de vedere; recapitularea ideilor exprimate de interlocutor	– elaborarea unei liste de criterii care să permită evaluarea obiectivă a unui punct de vedere; – evaluarea unui punct de vedere exprimat
2. Receptarea textului scris de diverse tipuri	2.1. Identificarea, corelarea informațiilor importante din texte literare și nonliterare, continue, discontinue și multimodale 2.2. Adecvarea atitudinii și a practicilor de lectură în funcție de scopul lecturii 2.3. Argumentarea punctelor de vedere pe marginea a două sau mai multe texte de diverse tipuri, având în vedere posibilitatea unor interpretări multiple 2.4. Compararea a cel puțin două texte sub aspectul temei, al ideilor și al structurii	- Textul epic. Narativul literar. Personajul. Mijlocul de caracterizare - Textul dramatic și arta spectacolului - Textul liric. Exprimarea emoțiilor și a sentimentelor - Strategii de interpretare: interpretarea limbajului figurat (repetiția, metafora, antiteza), discuții privind semnificațiile textelor citite. - Monitorizarea propriei lecturi	– interpretarea temei, a motivelor și a ideilor principale dintr-un text; – dezvoltarea și evaluarea unor informații din diverse tipuri de texte prin emiterea de opinii și idei, în contexte școlare sau extrașcolare; – identificarea unor asemănări și a unor deosebiri între două sau mai multe texte;
3. Redactarea textului scris de diverse tipuri	3.1. Redactarea unui text complex, având în vedere respectarea etapelor procesului de scriere și selectarea unor structuri adecvate intenției de comunicare 3.2. Utilizarea unor surse diverse pentru realizarea de texte originale	- Tipare textuale de structurare a ideilor: definiție, clasificare, exemplificare, „întrebările jurnalistului” (cine? ce? când? unde? de ce?) - Stil: naturalețe, eufonie, varietate, originalitate, concizie, varietate Structuri textuale: secvențe de tip narativ, explicativ, descriptiv, dialogat Integrarea părților	-exerciții de exprimare în scris a ideilor, pornind de la texte citite/auzite; – selectarea surselor de informare în funcție de relevanță; – documentarea pentru elaborarea unor lucrări de cercetare individuală și/sau în echipă; – exerciții de redactare a unor lucrări, prin menționarea surselor de informare/documentare–exerciții de redactare a unei compoziții pe o temă dată
4. Utilizarea corectă, adecvată și	4.1. Folosirea achizițiilor privind structuri morfosintactice complexe ale limbii române literare, pentru	Fonetică și vocabular; ortografie, ortoepie, variație stilistică Morfologia	–exerciții de utilizare corectă a normelor gramaticale, fonetice și lexicale

<p>eficiență în procesul comunicării orale și scrise</p>	<p>4.1. Înțelegerea corectă și exprimare nuanțată a intențiilor comunicative</p> <p>4.2. Dezvoltarea gândirii logice și analogice, prin valorificarea competenței lingvistice, în procesul de învățare pe tot parcursul vieții</p> <p>4.3. Redactarea unor texte, valorificând gândirea logică și competența lingvistică, în procesul de învățare pe tot parcursul vieții</p>	<p>Sintaxa propoziției și a frazei</p>	<p>-exerciții de scriere, de transcriere și de rescriere corectă a unor texte</p>
<p>5. Exprimarea identității lingvistice și culturale proprii în context național și internațional</p>	<p>5.1. Analiza unor elemente comune identificate în cultura proprie și în cultura altor popoare</p> <p>5.2. Argumentarea unui punct de vedere privind la elemente specifice ale culturii naționale și ale culturii altor popoare</p>	<p>- Modele comportamentale în textele literaturii universale</p> <p>- Relații culturale constructive. Noi și ceilalți</p> <p>- Valori culturale românești în lume</p>	<p>- prezentări orale sau scrise privitoare la unele țări/regiuni din România vizitate, evidențind specificul cultural,</p> <p>- exerciții de prezentare argumentată a unui set de valori recunoscute social și cultural, manifestând empatie, toleranță și respect pentru valorile celorlalți.</p> <p>- exerciții de identificare a valorilor specifice promovate în texte din literatura română din literatura universală</p> <p>-promovarea culturii naționale prin utilizarea noilor tehnologii (blog, pagina web etc.).</p>

SUGESTII METODOLOGICE

În procesul de predare-învățare-evaluare, se face trecerea progresivă de la nivelul elementar în deținerea competențelor-cheie la nivelul intermediar asigurându-se construirea nivelului funcțional din ciclul secundar inferior/superior (v. Planul-cadru 01/04/2016 profilul științific-descriptiv al fișei din ciclul de școlaritate), respectându-se principiul gradabilității achizițiilor.

Situarea elevului în centrul activităților destinate formării competențelor generale și specifice disciplinei Limba și literatura română, prin operationalizarea cunoștințelor îi asigură acestuia adaptarea la contexte de comunicare diverse, favorizând controlul propriei formări. Principiile didactice care trebuie să ghideze procesul de predare-învățare-evaluare sunt:

- accentuarea caracterului interactiv al însușirii limbii, având în vedere abordarea limbii ca „limbă în funcțiune”, în variantele ei orale și scrise, ca instrument al exprimării și al autoexprimării;
- stimularea gândirii logice și creative prin studiul limbii, în vederea formării unei personalități autonome, capabile să-și prezinte păreri, să accepte diversitatea de idei și de opinii;
- accentuarea proceselor de construcție a sensului global în receptarea textelor literare și nonliterare;
- abordarea, ca noțiuni-ancoră, a conceptelor de gramatică, având rol orientativ în exersarea contextuală a limbii, înțelegerea acestora având rolul de a susține gândirea metalingvistică, de a orienta mecanismele de autocorectare și de a motiva preocuparea pentru exprimarea corectă, controlată și eficientă, adaptată la specificul situației de comunicare;
- abordarea conceptelor de teorie literară ca noțiuni-ancoră, cu rol structurant în înțelegerea și în interpretarea textelor, conștientizarea importanței acestora în dezvoltarea elevului ca cititor și în formarea interesului său pentru cultura națională și europeană;
- centrarea demersurilor didactice pe învățarea activă și pe evaluare continuă;
- proiectarea activităților didactice centrate pe dezvoltarea integrată a competențelor-cheie;
- transpunerea activităților școlare în medii sociolingvistice reale, în contexte nonformale și informale și re-crearea unor „realități exterioare” în clasă.